

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/166/2022
Identifikačné číslo spisu: 8117210414
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8117210414.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko a. s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej advokátskou spoločnosťou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186 proti žalovanej N. U. U., narodenej XX. T. XXXX, U., C. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Ľubomírom Gerdom, Prešov, Levočská 12A, o neúčinnosť právneho úkonu vedenom na Okresnom súde Prešov, pod sp. zn. 15C/16/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. marca 2022 sp. zn. 22Co/6/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 15C/16/2017-242 z 24. septembra 2020 určil neúčinnosť darovacej zmluvy z 31. októbra 2008, ktorou bolo prevedené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa k ú. L., obec L., okres L. zapísaným na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX vedeným Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor a to pozemkov zastavaná plocha a nádvorie reg. č. C XXXX/X o výmere 408 m², záhrada reg. č. S. XXXX/X o výmere 383 m², stavba rodinný dom súpisného č. XXXX postavený na pozemku registra C parcelného č. XXXX/X z N. J.H. A., narodeného XX. Y. XXXX, L., C. XX, do podielového spoluvlastníctva J.H. A., narodeného XX. Y. XXXX, zomrelého X. H. XXXX, naposledy L., C. XX, a žalovanej ako obdarovaných so spoluvlastníckym podielom každého obdarovaného o veľkosti 1, ktorej vklad vlastníckeho práva bol do katastra nehnuteľnosti povolený pôvodne Správou katastra L. v konaní vedenom pod č. P. XXXX/XXXX; žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že právna predchodkyňa

žalobkyne (VOLKSBANK Slovensko, a. s.) sa žalobou domáhala voči pôvodne žalovaným 1/ J. A. a 2/ N.. U. A. neúčinnosti právneho úkonu a to darovacej zmluvy, ktorou došlo k prevodu vlastníctva nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXXX, k. ú. L. z ich otca N.. J. A. do podielového spoluvlastníctva oboch žalovaných v podiele 1, ako aj nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by súd uložil žalovaným nenakladať so svojimi spoluvlastníckymi podielmi v nehnuteľnostiach a zdržať sa ich prevodu, zriadenia záložného práva a ich zaťaženia inými právami tretích osôb. Zo skutkových okolností danej veci vyplýva, že banka uzatvorila s obchodnou spoločnosťou ITIMEX, spol. s r. o., Šahy, ul. SNP č. 44, zmluvu o úvere č. 122 025 6504 z 15. apríla 2005 (vrátane jej dodatkov), na základe ktorej bol poskytnutý dlžníkovi kontokorentný úver celkom vo výške 738 811 eur, ktorý mal byť splácaný priebežne, kreditnými obratmi na účte, najneskôr do 10. februára 2010. Úverový dlžník svoj peňažný záväzok zo zmluvy o úvere č. 122 025 6504 z 15. apríla 2005 nesplnil a poskytnutý kontokorentný úver žalobkyňi nesplnil. Pohľadávka žalobkyne bola v súlade s § 303 Obchodného zákonníka zabezpečená ručením N.. J. A., narodeného XX. Y. XXXX, L.C., C. XX a L.. T. A., narodenej XX. H. XXXX, L., C. XX, (spísané aj formou notárskej zápisnice), ktorí sú jedinými spoločníkmi a konateľmi spoločnosti ITIMEX, spol. s r. o. Ručiteľia darovacou zmluvou evidovanou Správou katastra Prešov pod č. P. XXXX/XXXX nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. L., C. L., C. L. a to pozemky parcelného č. XXXX/X zastavané plochy a nádvoria o výmere 408 m², parcelného č. XXXX/X záhrady o výmere 383 m², stavba rodinný dom súpisného č. XXXX na pozemku parcelného č. XXXX/X, previedli na svoje deti J. A. (pôvodne žalovaného 1/) a U. A. (žalovanú 2/) do ich podielového spoluvlastníctva s ideálnymi spoluvlastníckymi podielmi o veľkosti 1. Pohľadávka žalobkyne voči úverovému dlžníkovi a ručiteľom predstavovala k 28. máju 2010 sumu vo výške 738 739,74 eura (z titulu istiny) a 7 645,19 eur (z titulu príslušenstva). Úverový dlžník mal v čase podania žaloby na základe uznesenia Okresného súdu Nitra, sp. zn. 31R/3/2010 z 12. apríla 2010 povolenú reštrukturalizáciu (zverejnené v Obchodnom vestníku č. 72/10).

1.2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 42a ods. 1 až 5, § 42b ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka, § 303, § 304 ods. 1 a 2, § 306 ods. 1 až 3, § 311 ods. 1 až 2, § 497 Obchodného zákonníka a vecne dôvodil, že ak veriteľ disponuje vymáhateľnou pohľadávkou a v exekučnom konaní sa pre nedostatok majetku dlžníka (ITIMEX, a. s.) a ručiteľa, nemôže táto pohľadávka vymôcť, je evidentné, že dlžník v danom prípade ručiteľ, ktorého ručiteľský záväzok nastupuje v súčinnosti so záväzkom dlžníka, týmto právnym úkonom ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Za bezpredmetné považoval hodnotu nehnuteľnosti vo vzťahu k hodnote dlhu, ako aj to, že dlh spoločnosti bol zabezpečený rozsiahlymi zabezpečovacími právnymi úkonmi. Za rozhodujúce považoval nevykonalosť pohľadávky v exekučnom konaní od roku 2010, teda od roku kedy došlo k odporovaniu. Následne skúmal rozsah zabezpečenia dlhu veriteľa, ako aj či blízke osoby, dlžník a ručiteľia mohli predpokladať dostatočné zabezpečenie tohto dlhu. V tejto súvislosti poukázal na fakt, že osobné ručenie N.. J. A. bolo od začiatku úverového vzťahu potrebné, avšak nepostačujúce. Ak predmetom dohôd medzi bankou a ručiteľom bolo nezahrnutie predmetnej nehnuteľnosti do zabezpečenia, je pochopiteľné, že tento nehnuteľný majetok sa ručiteľia snažili uchrániť pred prípadnou exekúciou jej darovaním svojim deťom. Žalovaná aj vzhľadom na jej ekonomické vzdelanie mohla predpokladať, že ak toto je jediný nehnuteľný majetok jej otca a vedela o zadlžení spoločnosti ITIMEX spol. s r. o., musela vedieť, že tieto úkony vedú k neuspokojeniu pohľadávky veriteľa z majetku ručiteľa. Dodal, že neexistoval iný dôvod pre tento právny úkon než ukrátenie veriteľov aj preto, že po tomto právnom úkone sa reálneho výkonu vlastníckych práv neujali obdarovaní, ale naďalej v ňom pokračoval darca. Predmetnú darovaciu zmluvu vyhodnotil ako ukracujúci právny úkon, ktorým ručiteľ ako darca mal úmysel ukrátiť veriteľa a obdarovaní o jeho úmysle vedeli, lebo opak tejto skutočnosti nepreukázali, preto žalobe v celom rozsahu vyhovel. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 262 v spojení s § 255 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie rozsudkom z 31. marca 2022 sp. zn. 22Co/6/2021 potvrdil; žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanej v rozsahu 100%.

2.1. V odôvodnení skonštatoval, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav, z ktorého vyvodil

správny právny záver. K uplatneným odvolacím námietkam následne uviedol, že ich podstatnou bolo tvrdenie dlžníkov (ručiteľov), že ich právny úkon neukracuje uspokojenie pohľadávky veriteľa z dôvodu vysokej hodnoty zálohu a ručenia majetkom vo vlastníctve N. J. A., postačujúceho na zabezpečenie úverovej pohľadávky žalobkyne a jej nevedomosti o úmysle dlžníka (ručiteľa), za ktorého konal jej otec v čase darovacej zmluvy ukrátiť žalobkyňu z dôvodu vynaloženia náležitej starostlivosti ako osoby blízkej k poznaniu takéhoto úmyslu, s prihliadnutím na obsah právneho úkonu a samotnej hodnoty daru (70 000 eur).

2.2. Predpokladom úspešného odporovania právneho úkonu je súčasné splnenie podmienok a to existencia vymáhateľnej pohľadávky žalobcu; ukrátenie uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky žalobcu konaním dlžníka (ručiteľa); k ukračovúcemu konaniu dlžníka (ručiteľa) došlo v posledných rokoch; právny úkon bol vykonaný medzi dlžníkom (ručiteľom) a osobou jemu blízkou (alebo v prospech blízkej osoby). Dôkazné bremeno týkajúce sa týchto okolností ťaží veriteľa. Pokiaľ veriteľ dôkazné bremeno na tieto okolnosti unesie, zákon poskytuje možnosť druhej strane preukázať, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v sp. zn. II. ÚS 753/2015-41 z 15. júna 2015, týkajúceho sa predmetnej veci vyplýva, že žalobca uniesol dôkazné bremeno pokiaľ ide o existenciu vymáhateľnej pohľadávky, ako aj pokiaľ ide o to, že k ukračovúcemu konaniu ručiteľa došlo v posledných troch rokoch a právny úkon bol vykonaný medzi ručiteľom a osobami jemu blízkymi.

2.3. Spornými otázkami boli otázky týkajúce sa posúdenia, či právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky a či žalovaná ani pri vynaložení náležitej starostlivosti nemohla zistiť, že právny úkon ukračuje uspokojenie pohľadávky žalobcu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o ukrátení veriteľa darovacou zmluvou, ktorý nemá možnosť na základe ručiteľského záväzku právneho predchodcu žalovanej uspokojiť svoju pohľadávku. Zároveň súhlasil aj so záverom o možnosti odporovania právneho úkonu ručiteľom. Opačný výklad by bol výkladom proti účelu tohto inštitútu, ktorý má chrániť veriteľa pred úkonmi ukračovúcimi vymožením jeho pohľadávok. Za bezvýznamné považoval, či ide o hlavného dlžníka, ktorým bola v danom prípade ITIMEX, spol. s r. o., alebo o ručiteľa, ktorým bol právny predchodca žalovanej. Ručiteľský záväzok ako akcesorický záväzok má povahu zabezpečovaciú, preto aj v rovine odporovateľného právneho úkonu ho treba posudzovať ako záväzok, z ktorého môže plynúť aj zodpovednosť v rovine odporovateľného právneho úkonu. Darovacou zmluvou došlo k zmenšeniu majetku ručiteľa, pričom ide o majetok značnej hodnoty - rodinný dom s pozemkom. Aj keď výška pohľadávky žalobkyne je podstatne vyššia ako cena prevádzaných nehnuteľností a pohľadávka žalobkyne je zabezpečená aj u hlavného dlžníka (spoločnosť ITIMEX, a. s.), žalobkyňa ako veriteľ musí mať možnosť uspokojiť svoju pohľadávku aj z ručenia, hoci čo i len sčasti.

2.4. Za právne bezvýznamné považoval odvolací súd námietky žalovanej spočívajúce v existencii a nožnej dispozícii spoločnosti ITIMEX, a. s. s dostatočným majetkom na to, aby bolo možné uspokojiť nároky žalobkyne, ktoré však i napriek tomu nie sú uspokojené v exekučnom konaní vedenom od roku 2010. Ručiteľský záväzok slúži na uspokojenie veriteľa namiesto dlžníka. Žalobkyňa vedie exekučné konanie od augusta 2010 voči ručiteľovi na vymoženie pohľadávky vo výške 738 739,94 eura, pričom doposiaľ bolo vymožených iba 95 eur (správa o stave exekučného konania sp. zn. EX 358/10 z 20. júna 2019). Nemožno bez ďalšieho prihliadať na to, že dlh obchodnej spoločnosti bol zabezpečený rozsiahlymi zabezpečovacími právnymi úkonmi, pretože táto okolnosť sama o sebe nemôže zamedziť oprávnenosti nárokov žalobkyne ako veriteľa uplatniť odporovateľnosť právneho úkonu aj voči ručiteľovi. Ručiteľský záväzok je síce akcesorický, ale zároveň špecifický a osobitný. Zároveň odvolací súd podotkol, že ak by aj otec žalovanej ako osobný ručiteľ v čase uskutočnenia napadnutého právneho úkonu (v roku 2008) disponoval s dostatkom finančných prostriedkov, ukračovúci charakter právneho úkonu sa vždy posudzuje v čase odporovania, a nie spätne ku dňu jeho realizácie. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na fakt, že v zmysle predmetnej zákonnej úpravy sa úmysel dlžníka ukrátiť právnym úkonom svojho veriteľa v prípade osôb blízkych dlžníkovi predpokladá, a je na osobách dlžníkovi blízkych, aby preukázali opak, t. j. že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať. Ak sa jej to ani pri vynaložení náležitej starostlivosti nepodarilo, potom sa môže

ubrániť odporovacej žalobe. Od osoby blízkej dlžníkovi sa vyžaduje, aby pri právnych úkonoch s dlžníkom alebo pri právnych úkonoch, ktoré dlžník urobil v jej prospech, preukázala, že právny úkon dlžníka neukracuje veriteľa. Zároveň, aby nerobila právne úkony a neprijímala podľa nich plnenia na ujmu práv veriteľov dlžníka. Dôkazná povinnosť spočívala na žalovanej. Len samotné jej tvrdenie, že o dlhoch dlžníka a o jeho úmysle ukrátiť veriteľa uzavretím napr. darovacej zmluvy nevedela, nakoľko jej dlžník neoznámil svoje dlhy a nemohla sa o nich dozvedieť ani z jeho účtovnej evidencie, nemožno považovať za postačujúce pre ubránenie sa odporovacej žalobe (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 864 /2000). Odvolací súd preto na záver skonštatoval, že žalovaná v konaní neunesla dôkazné bremeno na preukázanie, že pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel prevodcu ukrátiť veriteľa. Vzhľadom na uvedené dôvody preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 v spojení s § 262 CSP a zásadou úspechu žalobkyne v odvolacom konaní, ktorej priznal nárok na ich náhradu v plnom rozsahu proti žalovanej (§ 255 CSP).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 432 CSP. Dôvodila, že písomné rozhodnutie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, preto ho považovala za arbitrárne, založené na prílišnom formalizme. Podľa názoru dovolateľky žalobkyňa si je plne vedomá toho, že darovaním rodinného domu ručiteľom N.. J. A. v hodnote cca 70 000 eur nemohlo dôjsť k žiadnemu ukráteniu uspokojenia jeho pohľadávky vo výške 738 811 eur. V tejto súvislosti uviedla, že hodnota majetku spoločnosti ITIMEX vrátane majetku ručiteľa N.. J. A. (obchodný podiel, cenné papiere a disponibilné finančné prostriedky na účtoch) v deň darovania rodinného domu predstavovala sumu cez 7 mil. eur. Nesúhlasila s hodnotením jej výpovede, argumentujúc, že o úmysle dlžníka (ručiteľa) v čase darovacej zmluvy ukrátiť svojho veriteľa nevedela a ani nemohla vedieť, nakoľko vynaložila náležitú starostlivosť ako osoba dlžníkovi blízka k poznaniu takéhoto úmyslu. Vzhľadom k obsahu právneho úkonu a samotnej hodnote daru (70 000 eur) vykonala takú činnosť a aktivitu, ktorú je možné vyhodnotiť ako náležitú starostlivosť, pri ktorej ani nemohla poznať úmysel dlžníka (ručiteľa) ukrátiť veriteľa vykonaním právneho úkonu. To, že sa žalobkyňa dodnes nepodarilo vymôcť vymáhanú pohľadávku, ktorá nikdy nebola pripísaná na účet dlžníka, čo je aj predmetom súdneho sporu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 27Cb/240/2010 o náhradu škody, je spôsobené len špekulatívnym konaním samotnej žalobkyne, pretože po vstupe priameho dlžníka spoločnosti ITIMEX do reštrukturalizácie v roku 2010, si žalobkyňa neprihlásila svoju pohľadávku v reštrukturalizačnom konaní dlžníka, aj keď jej návratnosť mala byť garantovaná reštrukturalizačným plánom. Súdom nižšej inštancie tiež vytkla, že pri hodnotení výsledkov dokazovania vôbec neprihliadali na vyššie uvedené skutočnosti, ktoré boli preukázané a nie je ich možné ničím spochybňovať, a to najmä jednotlivé spôsoby zabezpečenia úverovej pohľadávky od uzavretia úverovej zmluvy z 15. apríla 2005 až do uzavretia dodatku č. 7 z 27. novembra 2009, ako aj to, že vôbec neprihliadali na disponibilné finančné prostriedky na účtoch ručiteľa N.. J. A. a spoločnosti ITIMEX k 31. októbru 2008 (deň uzavretia darovacej zmluvy) a k 2. decembru 2008. Súd sa tiež vôbec v rámci hodnotenia dôkazov nezaoberali hodnotou cenných papierov vo vlastníctve ručiteľa IB. J. A., ako aj ani hodnotou jeho obchodného podielu v spoločnosti ITIMEX, s. r. o. a hodnotou obchodného podielu ručiteľky L.. T. A.. Nakoniec podotkla, že ani sám ústavný súd v žiadnom náleze nekonštatoval, že právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu pohľadávky žalobcu, ako sa to snažili prezentovať súdy nižších inštancií. Tento nesprávny postup oboch súdov mal rozhodujúci vplyv na nesprávne právne posúdenie veci počas riešenia právnej otázky vyplývajúcej z § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka. Podľa názoru dovolateľky, ak súd vychádzal zo správy súdneho exekútora V., ktorú súdu predložila žalobkyňa, z ktorej vyplýva, že za 10 rokov exekúcie vymohol od ručiteľa len 95 eur, bolo povinnosťou súdu požadovať vysvetlenie od súdneho exekútora v zmysle § 32 Exekučného poriadku, z akého dôvodu a aké prekážky sú na strane ručiteľa, že sa doposiaľ podarilo vymôcť len uvedenú sumu.

3.1. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením v zmysle § 432 CSP, považovala za podstatné posúdenie otázky, či právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhanej pohľadávky a či žalovaná pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel prevodcu ukrátiť veriteľa.

Nesúhlasila so záverom súdov o neunesení dôkazného bremena k preukázaniu, či mohla pri náležitej starostlivosti rozpoznať úmysel prevodcu ukrátiť veriteľa. Nesprávnosť právneho posúdenia mala spočívať v nesprávnej interpretácii právnej normy na zistený skutkový stav. Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie, ako aj zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie. Zároveň predložila návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie č. k. 15C/16/2017-242 z 24. septembra 2020.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu poukázala na to, že žalovaná zotrúva na svojej procesnej obrane, pričom tendenčne opomína rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (nálezy ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 604/2013, II. ÚS 753/2015 vydané v danej veci, judikáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené pod č. R 67/2017, R 52/2019, vrátane ďalších rozhodnutí). Zároveň podotkla, že skutkový stav v dovolacom konaní už nemožno spochybníť. K namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu dovolateľka nešpecifikovala žiadnu právnu otázku, ani neuviedla konkretizáciu príslušného písmena v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Zdôraznila, že súdy v predmetnej veci rozhodli v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Vo vzťahu k vedomosti žalovanej o ukracujúcom úmysle dlžníka (ručiteľa) ide o vyvrátiteľnú domnienku, pričom zákon požaduje, aby blízka osoba v konaní hodnoverným spôsobom preukázala vynaloženie tzv. náležitej starostlivosti, na základe ktorej by mohla rozpoznať ukracujúci úmysel dlžníka. Dôkazné bremeno zaťažuje blízku osobu (R 67/2017 a R 52/2019, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 1912/2000 z 23. mája 2001). Zdôraznila, že už z výpovede žalovanej na pojednávaní konanom dňa 28. apríla 2011 nepochybne vyplynulo, že žiadne relevantné úkony, resp. náležitú aktivitu v tomto smere nevykonala (napr. zisťovacie alebo lustračné úkony v registroch). Jej procesná obrana bola stroho a účelovo založená iba na údajných rozhovoroch so svojim otcom (ručiteľom), ktoré nenahradzujú jej dôkaznú povinnosť. V závere podotkla, že žalovaná v konaní neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k vyvráteniu zákonnej domnienky podľa § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka. Navrhla odmietnuť alebo zamietnuť dovolanie; uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 2 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, s nariadením verejného vyhlásenia rozhodnutia v súlade s § 438 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 1 a 3 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

10. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom

znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

13. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnenému rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

16. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala hodnotenie dôkazov a najmä závery súdov nižších inštancií o neunesení dôkazného bremena, ako aj jeho odôvodnenie, ktoré neobsahuje podľa jej názoru zásadné vysvetlenie podstatných dôvodov pre rozhodnutie súdu, ktoré považovala za arbitrárne, založené na prílišnom formalizme.

17. Žalobkyňa sa v spore domáhala určenia neúčinnosti právneho úkonu - darovacej zmluvy z 31. októbra 2008 uzavretej medzi N.. J. A. ako darcom a pôvodne žalovaným 1/ J.Š. A., zomrelým X. H. XXXX a žalovanou 2/(neskôr aj ako právnu nástupkyňou žalovaného 1/) ako obdarovanými o prevode spoluvlastníckych podielov každého obdarovaného o veľkosti 1, k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k. ú. L., obec L. okres L., zapísaným na LV č. XXXX, vedeným Okresným úradom Prešov, katastrálny odbor a to pozemkov zastavaná plocha a nádvorie registra C XXXX/X výmere 408 m², záhrada registra S. XXXX/X o výmere 383 m², stavba rodinný dom súpisného č. XXXX postavený na pozemku registra C parcelného č. XXXX/X, ktorej vklad vlastníckeho práva bol do katastra nehnuteľnosti povolený pôvodne Správou katastra L. pod č. P. XXXX/XXXX. Darca N.. J. A. bol osobným ručiteľom dlhu, ktorý mala (resp. má) spoločnosť ITIMEX spol. s r. o., po transformácii ITIMEX a. s. vo vzťahu k žalobkyni, ktorý vznikol na základe uzavretej zmluvy o úvere č. 122 025 65 04 z 15. apríla 2005 v znení jej dodatkov, poskytnutého formou kontokorentného úveru v celkovej výške 738 811 eur.

18. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom prezentovaným súdom prvej inštancie, v zmysle ktorého predmetnou darovacou zmluvou došlo k ukráteniu veriteľa, ktorý takto nemá možnosť na základe ručiteľského záväzku z právneho predchodcu žalovanej uspokojiť svoju pohľadávku. Za právne bezvýznamné považoval, či právnym predchodcom žalovanej bol hlavný dlžník (spoločnosť ITIMEX, spol. s r. o.) alebo ručiteľ. Poznamenal, že ručiteľský záväzok ako akcesorický záväzok má povahu zabezpečovacia, preto aj z tohto záväzku môže plynúť zodpovednosť v rovine odporovateľného právneho úkonu. K posúdeniu žalovanou spochybňovanej vynaloženej náležitej starostlivosti ako osoby blízkej, smerujúcej k poznaniu úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa dôvodil, že len samotné tvrdenie žalovanej ako osoby blízkej dlžníkovi, že o jeho dlhoch nevedela, lebo jej ich neoznámil a ani sa nemohla dozvedieť o nich z jeho účtovnej evidencie, nepovažoval pre ubránenie sa odporovacej žalobe za postačujúce. Podotkol, že ani odkaz na vzájomné vzťahy v rodine, nenahrádza dôkaz o vyvinutí náležitej starostlivosti k poznaniu úmyslu dlžníka. Tiež nepostačuje argument o tom, že žalovaná nemala potrebu robiť žiadne kroky na poznanie úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa. V tejto súvislosti zdôraznil, že náležitá starostlivosť vyžaduje určitú aktivitu nadobúdateľa z odporovateľného právneho úkonu. Obranu žalovanej odôvodnenú skutočnosťou, že o majetkových pomeroch spoločnosti ITIMEX spol. s r. o., ako aj o majetkových pomeroch jej otca (ručiteľa), vrátane spôsobov zabezpečenia pohľadávky voči žalobkyni sa dozvedela práve od jej otca, s ktorým o tom pravidelne diskutovala, ktorý pred ňou tieto skutočnosti netajil, preto nebolo potrebné z jej strany vykonávať akékoľvek lustrácie, nepovažoval v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka za úspešnú obranu proti odporovaniu právneho úkonu. Naopak z jej výpovede na pojednávaní konanom dňa 30. júla 2020 vyplynulo, že namiesto konkrétnych preverovacích alebo lustračných úkonov sa spoliehala výlučne na otcove informácie. Na záver odvolací súd uzavrel, že procesná obrana žalovanej založená len na tvrdených rozhovoroch s jej otcom (ručiteľom), jej dôkaznú povinnosť nenahrádzajú (R 67/2017), preto skonštatoval, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno na preukázanie, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel prevodcu ukrátiť veriteľa.

19. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Výsporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami, odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

20. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

21. K namietanému hodnoteniu dôkazov odvolacím súdom dovolací súd uvádza, že nesúhlas dovolateľky s hodnotením dôkazov nemožno považovať za porušenie jej procesných práv. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP, vyplýva z

ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca robí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod. Hodnotiacia úvaha súdov v danom prípade zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci a z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením veci.

22. Napokon s prihliadnutím na viazanosť súdov nižších inštancií s právnymi názormi ústavného súdu vyplývajúcimi z nálezu sp. zn. IV. ÚS 604/2013-40 zo 7. marca 2014, a najmä z nálezu sp. zn. II. ÚS 753/2015-41 z 15. júna 2016 týkajúcimi sa preskúmvanej veci (§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov), nemožno súhlasiť s názorom dovolateľky, že by napadnuté rozhodnutie malo byť založené na prílišnom formalizme. Z odôvodnení rozhodnutí súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich kompletizujúcej (organickej) jednote (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu, preto napadnuté rozhodnutie nevykazuje znaky arbitrárnosti, či prílišného formalizmu.

23. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06), uvedené sa však netýka danej veci. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd nepovažoval uplatnenú námietku za dôvodnú.

24. V kontexte z uvedeného dovolací súd na záver poznamenáva, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších inštancií, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania, vrátane nesprávneho hodnotenia niektorého dôkazu. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojoľné, neutržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP; v preskúmvanej veci však dovolací súd takúto vadu nezistil.

25. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS

252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

26. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

27. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že v preskúmvanej veci nezistil existenciu vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z tohto dôvodu nie je daná.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

30. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

31. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

32. V rámci dovolacieho prieskumu skúmania prípustnosti dovolania a vymedzenia uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 CSP (I. ÚS 51/2020), dovolací súd po skonštatovaní prípustnosti dovolania pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu dovolateľkou nastolených právnych otázok súvisiacich so záverom o neunesení dôkazného bremena žalovanou v súvislosti s posúdením, či právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhanej pohľadávky a či žalovaná pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel prevodcu ukrátiť veriteľa. Dovolací súd teda prioritne skúmal, či napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu došlo pri riešení právnych otázok k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 83/2018, R

71/2018).

33. Podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

34. Podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

35. Podľa § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a a) osobou jemu blízkou (§ 116 a 117).

36. Účelom odporovateľnosti je zabrániť ukráteniu veriteľa pri uspokojovaní jeho vymáhateľnej pohľadávky. Právne úkony dlžníka ukracujú uspokojenie pohľadávky veriteľa vtedy, ak vedú k zmenšeniu majetku dlžníka a ak v dôsledku nich vzniknuté zmenšenie majetku má súčasne za následok, že veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka, hoci nebyť týchto úkonov, by sa aspoň čiastočne uspokojil (Rc 64/2002). Neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe v podstate znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, ako by k tomuto úkonu vôbec nedošlo.

37. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony, pričom zákon taxatívne nevymedzuje, ktoré právne úkony môžu byť odporovateľnosťou napadnuté, preto do tohto okruhu patria všetky právne úkony, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Postačuje, že daný právny úkon znižuje majetok dlžníka na úkor veriteľa. Súdna prax medzi také úkony zaradila kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premlčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti.

38. Právo odporovať právnym úkonom sa viaže na veriteľovu pohľadávku, preto podľa zákona prislúcha iba veriteľovi a jej nadobúdateľovi v dôsledku singulárnej alebo univerzálnej sukcesie. Odporovať možno len úkonom dlžníka. Len dlžník môže ukrátiť nároky veriteľa. Ak iná osoba než dlžník urobí úkon, ktorým by sa ukrátili práva veriteľa, nemá to za následok vznik odporovateľnosti. Pod dlžníkom veriteľa je však potrebné rozumieť nielen osobu, ktorá je zaviazaná splniť veriteľovi vlastný dlh, ale aj ručiteľa a ďalšie osoby, ktoré sú z dôvodu akcesorickej a subsidiárnej povinnosti zákonom zaviazané uspokojiť pohľadávku veriteľa. Právo domáhať sa odporovateľnosti má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol dokonca uspokojený (§ 42a ods.1 druhá veta Občianskeho zákonníka).

39. Jednou zo základných procesných povinností strán sporu je povinnosť tvrdiť. V konaní procesnú stranu zaťažuje bremeno tvrdenia (onus dicendi). Schopnosť strany sporu uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom (onus probandi) je predpokladom pre úspech v spore. Povinnosť tvrdiť podstatné a rozhodujúce skutočnosti t. j. povinnosť substancovane tvrdiť znamená uviesť všetko, čo je obsiahnuté v skutkovej podstate hmotnoprávnej normy. Zaťažuje toho, kto má procesnú povinnosť tvrdiť, ale aj toho, kto má procesnú povinnosť poprieť tvrdenia protistrany (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, 568 a 571 s.).

40. Blízka osoba dlžníka sa môže v žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka účinne ubrániť, ak

hodnoverným spôsobom preukáže, že v súvislosti s odporovaným právnym úkonom postupovala s takou náležitou starostlivosťou, aby ukracujúci úmysel rozpoznala, alebo sa o ňom aspoň mohla dozvedieť. Z hľadiska posúdenia požiadavky vynaloženia náležitej starostlivosti zo strany blízkej osoby dlžníka, nemôže odkaz na vzájomnú dôveru medzi blízkymi osobami nahrádzať dôkaznú povinnosť žalovanej strany preukázať vynaloženie určitých konkrétnych úkonov náležitej starostlivosti tak, ako to predpokladá ustanovenie § 42a Občianskeho zákonníka (R 67/2017).

41. Najvyšší súd v uznesení z 10. júna 2018 sp. zn. 3Cdo/224/2017 uviedol, že podstatu dôkazného bremena, jeho zmysel, rozdelenie a procesnoprávne dôsledky jeho (ne)unesenia už vysvetlil vo všeobecnosti vo viacerých rozhodnutiach (porovnaj 3Cdo/2/2016, 3 MCdo/6/2010, 2Cdo/256/2012, 4Cdo/13/2009, 5Cdo/218/2012, 6Cdo /81/2010) s tým, že otázka unesenia dôkazného bremena súvisí s otázkou splnenia povinnosti tvrdenia. Medzi povinnosťou tvrdenia a dôkaznou povinnosťou je úzka vzájomná väzba. Ak účastník nesplní svoju povinnosť tvrdiť skutočnosti rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravida ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Neunesenie bremena tvrdenia má pre stranu sporu za následok pre ňu nepriaznivé rozhodnutie. Zákon jej ukladá povinnosť tvrdiť všetky skutočnosti relevantné z hľadiska hypotézy hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena, ako aj nositeľa dôkazného bremena. Z ustanovenia § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že odporovateľný je právny úkon, ktorý urobil dlžník v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, pokiaľ bol tento úmysel známy druhej strane; bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno nesie v tomto prípade veriteľ. Preukázanie tohto úmyslu dlžníka nie je podmienkou odporovateľnosti vtedy, keď je „druhou stranou“ osoba dlžníkovi blízka (§ 116 a § 117 Občianskeho zákonníka); úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa zákon v takom prípade predpokladá a je na osobách blízkych dlžníkovi, aby preukázali, že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli vtedy (v čase urobenia právneho úkonu) poznať ani pri vynaložení náležitej starostlivosti. Osoba dlžníkovi blízka sa v zmysle § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka môže v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu brániť tvrdením a preukázaním, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť veriteľa odporovateľným úkonom nevedela a ani nemohla vedieť napriek tomu, že vyvinula „starostlivosť“ na rozpoznanie tohto úmyslu dlžníka a šlo o „náležitú starostlivosť“. Vynaloženie „náležitej starostlivosti“ v zmysle uvedeného ustanovenia predpokladá, že osoba dlžníkovi blízka vynaložila s ohľadom na okolnosti prípadu a so zreteľom na obsah právneho úkonu dlžníka takú dostatočnú aktivitu (t. j. aktívne konala tak), aby dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa v čase odporovateľného úkonu spoznala alebo sa o ňom dozvedela.

42. Z rozsudku najvyššieho súdu z 23. novembra 2011 sp. zn. 5Cdo/188/2010 vyplýva, že v konaní o určenie, že právne úkony dlžníka voči veriteľovi sú neúčinné, nesie veriteľ bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadom toho, že k uspokojeniu veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky preukázateľne nie je možné použiť iný majetok dlžníka. Veriteľ nesie bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadom úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa a ohľadom toho, že tento úmysel musel byť druhej strane známy, ak však sú touto druhou stranou osoby dlžníkovi blízke, je naopak na týchto osobách, aby preukázali, že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli i pri náležitej starostlivosti poznať. Osoba dlžníkovi blízka sa môže v zmysle § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka ubrániť odporovacej žalobe, len ak preukáže, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť odporovateľným právnym úkonom veriteľa nevedela a ani nemohla vedieť, napriek tomu, že vynaložila starostlivosť k poznaniu tohto dlžníkovho úmyslu a išlo o náležitú starostlivosť. Vynaloženie náležitej starostlivosti predpokladá, že osoba dlžníkovi blízka vykonala s ohľadom na okolnosti prípadu a s prihliadnutím na obsah právneho úkonu dlžníka takú činnosť (aktivitu), aby dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa, ktorý tu bol v dobe odporovateľného právneho úkonu, z jej výsledkov poznala, t. j. aby sa o tomto úmysle dozvedela (Rč. 35/2002).

43. V rozsudku z 27. mája 2008 sp. zn. 2Cdo/109/2007 najvyšší súd vysvetlil, že bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno v tomto smere je na veriteľovi (žalobcovi). Preukázanie úmyslu dlžníka nie je podmienkou odporovateľnosti vtedy, ak druhou stranou právneho úkonu sú osoby jemu blízke (§ 116 a 117 Občianskeho zákonníka). V takomto prípade zákon úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa predpokladá. Treba zdôrazniť, že úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľov, ako aj vedomosť druhej strany o tomto úmysle, sú v oboch prípadoch psychickým stavom (podobne ako napr. dobrá viera).

To znamená, že samy o sebe nemôžu byť predmetom dokazovania. Predmetom dokazovania môžu byť len skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie subjektu (jeho vnútorné zámery) prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno existenciu tohto úmyslu, či vedomosť o ňom dôvodiť.

44. Z hľadiska posúdenia požiadavky vynaloženia náležitej starostlivosti smerujúcej k rozpoznaní úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa, dovolací súd je to názoru, že konanie žalovanej v súvislosti s uzatvorením odporovanej darovacej zmluvy nesvedčí o jej snahe zistiť, alebo aspoň sa dozvedieť o úmysle dlžníka (otca ako ručiteľa) ukrátiť veriteľa. Náležitá starostlivosť vyžaduje určitú aktivitu nadobúdateľa z odporovateľného právneho úkonu, k zisteniu úmyslu dlžníka v čase jeho uzatvárania. Len deklarovanú dôveru žalovanej voči jej otcovi, či jej vedomosť o majetkových pomeroch obchodnej spoločnosti získaných od jej otca, bez akéhokoľvek konania smerujúceho k zisteniu úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa, nemožno považovať za úspešnú obranu proti odporovaniu právneho úkonu uzavretému s otcom žalovanej v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka. Pri akceptácii takejto obrany spočívajúcej v odkazovaní na dôveru medzi konajúcimi blízkymi osobami, by inštitút odporovateľnosti právnych úkonov stratil na význame, pretože dôvera je vo všeobecnosti skôr obvyklým znakom vzťahu blízkych osôb. Na ubránenie sa odporovateľnosti preto musí blízka osoba preukázať vyvinutie takej činnosti, pri ktorej mala náležitú snahu zistiť, či prevádzajúci (darca) nemá veriteľa a či sa uvedeným úkonom nesnaží ho ukrátiť (m. m. sp. zn. 3Obdo/59/2018).

45. Z okolností preskúmvanej veci je nesporné, že právne posúdenie neunesenia dôkazného bremena žalovanou v otázkach posúdenia, či právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhanej pohľadávky a či žalovaná pri náležitej starostlivosti nemohla rozpoznať úmysel prevodcu ukrátiť veriteľa, bolo v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Blízka osoba dlžníka sa môže žalobe podľa § 42a Občianskeho zákonníka účinne ubrániť, ak hodnoverným spôsobom preukáže, že v súvislosti s odporovaným právnym úkonom postupovala s takou náležitou starostlivosťou, aby ukracujúci úmysel rozpozнала, alebo sa o ňom aspoň mohla dozvedieť. Z hľadiska posúdenia požiadavky vynaloženia náležitej starostlivosti zo strany blízkej osoby, nemôže odkaz na vzájomnú dôveru medzi blízkymi osobami nahrádzať dôkaznú povinnosť žalovanej preukázať vynaloženie určitých konkrétnych úkonov náležitej starostlivosti tak, ako to predpokladá § 42a Občianskeho zákonníka. V kontexte uvedeného preto z dôvodu neunesenia dôkaznej povinnosti žalovanou ohľadne preukázania vynaloženia náležitej starostlivosti, aby takúto vedomosť získala, nebolo namietané nesprávne posúdenie opodstatnené.

46. Na základe uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

47. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobkyne v dovolacom konaní, ktorej priznal nárok na ich náhradu proti žalovanej v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

48. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.